

УДК 336.226.12

JEL H21; H25; H32

DOI 10.33244/2617-5932.6.2020.98-107

Г. С. Мельничук,

к.е.н., доцент,

Університет ДФС України

e-mail: anuta-m@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-0640-0334

ДО ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ

У статті проведено аналіз законопроектів щодо реформи податку на прибуток підприємств шляхом введення в Україні податку на виведений капітал. Окреслено ймовірні наслідки та загрози від впровадження податку на виведений капітал. Аргументовано, що лише шляхом трансформації діючої моделі податку на прибуток підприємств у механізм оподаткування виведеного капіталу не вдасться вирішити наявних проблем в оподаткуванні прибутку й запобігти відтоку капіталу за кордон, сприяти реінвестуванню прибутку у виробництво та забезпечити розвиток бізнесу.

Ключові слова: втрати податкових надходжень, оподаткування прибутку, податок на виведений капітал, податок на прибуток підприємств, ставка податку.

А. С. Мельничук. К вопросу введения в Украине налога на выведенный капитал

В статье проведен анализ законопроектов по реформе налога на прибыль предприятий путем введения в Украине налога на выведенный капитал. Определены возможные последствия и угрозы введения налога на выведенный капитал. Аргументировано, что только путем трансформации действующей модели налога на прибыль предприятий в механизм налогообложения выведенного капитала не удастся решить существующих проблем в налогообложении и предотвратить отток капитала за границу, способствовать реинвестированию прибыли в производство и обеспечить развитие бизнеса.

Ключевые слова: налог на выведенный капитал, налог на прибыль предприятий, налогообложение прибыли, потери налоговых поступлений, ставка налога.

Метою статті є аналіз законодавчих ініціатив щодо запровадження податку на виведений капітал у вітчизняну фіскальну практику, узагальнення ймовірних наслідків та загроз від такої трансформації податку на прибуток підприємств.

Постановка проблеми. Для обмеження негативних проявів глобальної податкової конкуренції за капітал і створення сприятливих умов для розвитку бізнесу в окремих країнах світу для платників податків – юридичних осіб впроваджуються інноваційні фіскальні інструменти та практики, зокрема оподаткування розподіленого прибутку, податок на виведений капітал, електронна резидентність та ін. Створення ефективної моделі оподаткування прибутку підприємств в Україні, спроможної в умовах глобалізації та цифровізації економіки забезпечити належне виконання цим податком як

фіскальної, так і стимулюючої функції, актуалізує подальший науковий пошук шляхів реформування, серед яких, зокрема, його скасування та введення натомість податку на виведений капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання запровадження в Україні податку на виведений капітал вивчали багато науковців й експертів. Зокрема, І. Таптунова, Д. Заха, Т. Оттен, О. Бетлій, Р. Джуччі [5; 17] проаналізували переваги і недоліки перетворення податку на прибуток у податок на виведений капітал в Україні. М. В. Трубіна, Н. Л. Ковтунович, Ю. Д. Циганок, Т. М. Шульга, О. Коряк [12] дослідили зарубіжний досвід використання цього податку та його наслідки. З. Д. Калініченко, А. М. Савченко і І. А. Гудим [14] провели порівняльний аналіз податку на прибуток підприємств в Україні та податку на виведений капітал.

Зважаючи на високу революційність ідеї трансформації діючої моделі податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал, до сьогодні остання не була цілком схваленою в урядових колах. Відсутня однаковість у поглядах і серед науковців та експертів. Враховуючи нагальність вирішення проблем відтоку капіталу з країни, низького рівня реінвестування прибутку підприємств у виробництво, а також дискусійності окремих положень розроблених законопроектів щодо введення податку на виведений капітал, актуальними є подальші дослідження проблематики впровадження в Україні цього податку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовою тенденцією останніх років є втрата податком на прибуток підприємств фіскального значення, що проявляється у зменшенні обсягу надходжень податку з 4,24 % ВВП 2011 р. до 1,96 % 2015 р. та 2,95 % ВВП 2019 р. і частки податку у сукупних податкових надходженнях до Зведеного бюджету України – з 17,21 % 2010 р. до 10,96 % 2019 р. (рис. 1). Незначне зростання надходжень цього податку з 2015 р. зумовлене як впровадженням у зазначеному році класичної моделі податку на прибуток підприємств, так і значним скороченням підстав для отримання податкових пільг.

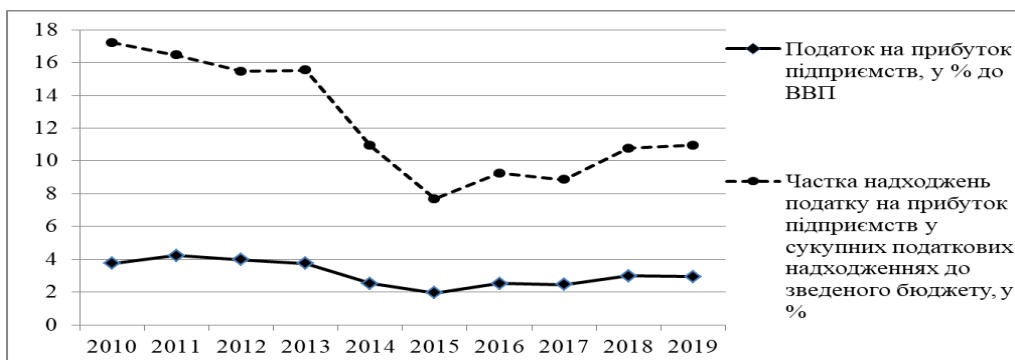

Рис. 1. Динаміка обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету України

Джерело: розраховано автором за даними [1].

Окреслена динаміка надходжень податку на прибуток підприємств передусім була зумовлена поступовим зниженням ставки податку, що не супроводжувалося суттєвим

зростанням бази оподаткування та скороченням кількості платників податку, зокрема через появу тимчасово окупованих і непідконтрольних територій. Серед інших причин зниження фіскальної ролі цього податку варто зазначити такі: високий рівень тінізації економіки – від 30 до 43 % офіційного ВВП в період 2008–2018 рр.; повільне розширення податкової бази; стрімке зростання обсягів відтоку капіталу з України – до рівня 7,4 % ВВП 2018 р. [2, с. 43]; зріст обсягів накопичених підприємствами збитків і, відповідно, несплата податку тими підприємствами, які декларували від'ємне значення прибутку до оподаткування; недоліки в адмініструванні податку.

Зазначимо, що в Україні основну роль у надходженні податку на прибуток підприємств до бюджету відіграють великі платники податків. Зокрема, у 2011–2017 рр. великі платники податків, що становили близько 1 % з усіх понад 270 000 зареєстрованих юридичних осіб, забезпечували 55–60 % надходжень податку на прибуток підприємств. 2017 р. десять платників забезпечили 30 % надходжень цього податку до Зведеного бюджету України [3, с. 4].

Безумовно, враховуючи окреслені вище тенденції та недоліки в діючому механізмі податку на прибуток підприємств, його реформування є необхідним. Одним з підходів до проведення такої реформи є революційний шлях різких змін, що передбачає відмову від чинної моделі оподаткування прибутку підприємств і запровадження натомість іншої, а саме моделі податку на виведений капітал.

Податок на виведений капітал не є поширеною в світі практикою та належить до експериментальних систем оподаткування. На підставі аналізу досвіду його застосування в таких країнах, як Естонія, Латвія, Македонія, Молдова та Грузія, експерти дійшли висновку, що вплив цього податку на економічне зростання є непевним, а обмежені економічні вигоди не можуть виправдати значні фіскальні збитки [4, с. 16]. Найкращих результатів за допомогою цього податку було досягнуто в Естонії. Тому естонська модель податку на виведений капітал і розглядалась експертами як основа для вітчизняної фіскальної практики.

Вперше ідею впровадження податку на виведений капітал відображено у законопроекті від 26.10.2015 № 3357 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податкової лібералізації» [5]. Ним передбачено перехід до податку на розподілений прибуток та прирівняних до розподілу прибутку платежів за ставкою 15 %. Розробники ідеї аргументували доцільність такої моделі податку потребою у запобіганні відтоку капіталів з України та виведення економіки з «тіні».

Згодом ідея податку на виведений капітал була відображена у Ліберальному податковому кодексі України, розробленому Асоціацією платників податків України у 2016 р., а також у низці нових проєктів законів, зокрема: від 05.07.2018 № 8557 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал» [6]; від 29.08.2019 № 1185 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку на виведений капітал та імплементації стандартів протидії розмиванню податкової бази та виведення прибутку за кордон» [7]; від 16.06.2020 № 3665 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження податку на виведений капітал на заміну податку на прибуток підприємств» [8]; від 30.06.2020 № 3665-1 з такою самою назвою, як і попередній законопроект [9]. Двома останніми законопроектами передбачено введення податку на виведений капітал з 1 січня 2021 р.

Основною особливістю законопроекту № 1185 є акцент на виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань, передусім у частині імплементації Плану дій BEPS та Багатосторонньої конвенції щодо виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування.

Щодо законопроекту № 3665-1, то він фактично ідентичний законопроекту № 3665, незначні відмінності між ними стосуються розміру базової ставки податку під час здійснення операцій з виведення капіталу, ставки податку для дивідендів, особливостей віднесення операцій до фінансової допомоги, трактування того, що можна вважати безоплатно наданим майном, роботами або послугами тощо [8; 9].

Спільним недоліком для всіх зазначених вище законопроектів є те, що їх прийняття очікувано призведе не до зменшення доходів зведеного бюджету у перші роки запровадження податку. При цьому в обґрунтуванні до цих законопроектів не наведено конкретних джерел компенсації втрат надходжень податку.

Безумовно, що ведення податку на виведений капітал, незалежно від того, який із законопроектів буде схвалено, дозволить уникнути проблеми перенесення платниками податку на прибуток збитків на майбутні періоди, оскільки сума податку до сплати не залежатиме від фінансових результатів їх діяльності. Беззаперечним є й те, що в умовах дороговизни кредиту та обмеженості інвестицій, високого рівня зносу основних засобів вітчизняних підприємств першочерговим постає питання запобігання вивезенню капіталів з України та активізації інвестиційної діяльності підприємств. Сумнівною видається спроможність податку на виведений капітал сприяти реінвестуванню коштів підприємств у модернізацію основних засобів і розвиток виробництва. Адже експерти, які вивчали досвід застосування цього податку в Естонії, вказують на те, що реформа фактично не збільшила кількість внутрішніх реінвестицій. Компанії за рахунок зекономлених на корпоративному податку коштів наращували ліквідні активи, які потім витрачали на сплату боргів кредиторам. Це дещо зменшило обсяг зовнішнього боргу [10]. Тобто введення податку на виведений капітал в Естонії позитивно вплинуло на ліквідність та фінансову стійкість компаній, але не на рівень їх реінвестування.

Більшість дослідників та експертів, які наводять приклад Естонії як позитивне, обґрунтовуючи доцільність впровадження цього податку в Україні, залишають поза увагою той факт, що реформа оподаткування прибутку компаній у цій країні була доповнена введенням широкого кола переваг для своїх платників, зокрема електронну резидентність, спрощені правила інкорпорування бізнесу, цифрові юридичні сервіси та рішення й багато іншого [11, с. 368]. Тобто податкова реформа в Естонії була значно ширшою й не обмежувалась лише впровадженням податку на виведений капітал.

Враховуючи зарубіжний досвід, вважаємо, що введення податку на виведений капітал в Україні сприятиме зростанню обігових коштів підприємств і покращенню їх фінансового стану. Однак цей податок не передбачає жодних стимулюючих механізмів, зобов'язань для власників вкладати отриманий прибуток у розвиток підприємства. Враховуючи той факт, що податок на прибуток вважається одним з найбільш дієвих інструментів, здатних активізувати інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств, апробований у багатьох країнах світу, то у випадку його заміни податком на виведений капітал відбудеться нівелювання, втрата цим податком здатності виконувати стимулюючу функцію. А у вітчизняних реаліях, коли основна частка валової доданої вартості створюється у

низькотехнологічних секторах економіки, а податок на виведений капітал не потрібно сплачувати, якщо прибуток не виводиться з бізнесу, дає підстави припустити високу ймовірність реінвестування в ті підприємства, які виробляють низькотехнологічну та сировинну продукцію, і, як наслідок, – подальша консервація наявної, застарілої структури економіки України.

Крім того, нині значна кількість платників не сплачує податок на прибуток через накопичені збитки, то фактично введення податку на виведений капітал може бути особливо вигідно для новостворених підприємств, а також для тієї невеликої кількості діючих, які є чесними платниками податків, не мають суттєвих збитків і здійснюватимуть великі інвестиції в інші, ніж обладнання, основні засоби [12, с. 68]. Адже у зв'язку і введенням на 2017–2018 рр. прискорених норм амортизації на інвестиції в обладнання, які можуть бути амортизовані упродовж двох років, різниця в оподаткуванні нерозподіленого прибутку між двома системами залишається лише для інвестицій у нерухомість та інші види основних засобів [13]. З цього приводу В. Касперович зазначає про доцільність детального вивчення питання вдосконалення чинного механізму прискореної амортизації, який мало використовувався підприємствами з причини діючого методу його розрахунку та складності обліку податкових різниць. Адже це матиме менш значні, порівняно з податком на виведений капітал, втрати для бюджету та може істотно сприяти модернізації виробництва й імпортозаміщення товарів широкого вжитку [14, с. 1–2].

Враховуючи необхідність трансформації структури економіки України у напрямі розвитку наукоємних, високотехнологічних секторів, вважаємо більш доцільним впровадження податкових стимулів до інвестування у високоокупні наукоємні сфери діяльності, апробація яких у зарубіжних країнах показала їх високу ефективність. Зокрема, йдеться про такі дозволені правилами ЄС податкові інструменти підтримки, як податкова знижка на НДДКР, інвестиційна податкова знижка та податкові пільги для енергозбереження. Однак їх впровадження повинно супроводжуватись реалізацією заходів, спрямованих на вирішення комплексу інших проблем, які більшою мірою, ніж податок на прибуток підприємств, чинять негативний вплив на інвестиційно-інноваційну активність і розвиток бізнесу. Серед них, зокрема, обмеженість інвестиційної та фінансової свободи, високий рівень корупції в країні, низька ефективність судової системи, відсутність надійних гарантій прав власності [2, с. 45].

Запровадження в Україні податку на виведений капітал пов'язано із суттєвими ризиками втрат надходжень до бюджету, особливо в перші роки, на чому наголошують експерти у своїх висновках [15, с. 21]. Адже підприємства можуть декілька років взагалі не розподіляти прибуток між власниками та, відповідно, не сплачувати податок на виведений капітал. Більше того, за умови відсутності належного контролю за операціями підприємств з боку податкових органів, частина коштів може бути виведеною з бізнесу під виглядом споживчих видатків на користь їх власників. Надто сумнівним є й факт сплати цього податку тими підприємствами, які нині декларують від'ємне значення об'єкта оподаткування.

За оцінками НІСД, станом на 2018 р. втрати бюджету в рік впровадження податку на виведений капітал можуть становити від 25–46 млрд грн [14, с. 1]. За іншими підрахунками бюджет України може недорахувати за 2 роки після введення цього податку близько 23 млрд грн [16]. Тобто з огляду на обсяги надходження податку на прибуток підприємств

до зведеного бюджету у 2018–2019 рр. розмір втрат може становити від 11 до 40 % цих надходжень, що загрожуватиме фінансальній стабільності в країні.

В умовах сьогодення надзвичайно складним питанням є пошук джерел компенсації майбутніх втрат доходів бюджету, оскільки простір для їх вибору досить обмежений. Це зумовлено погіршенням стану державних фінансів, зокрема стрімким зростанням загальної суми прямого державного та гарантованого державою боргу до рівня 60,9 % ВВП наприкінці 2018 р. Більше того, у разі збільшення обсягу прямого державного боргу у 27 разів витрати на його обслуговування за період 2004–2018 рр. зросли у 36 разів до рівня 116,1 млрд грн [2, с. 43–44].

В умовах, коли обмежені можливості скорочення державних видатків і подальшого нарощування державних запозичень для покриття дефіциту бюджету, компенсації втрат доходів бюджету потрібно шукати лише в площині джерел додаткових надходжень від інших податків. А це потребує відповідного реформування інших складових вітчизняної системи оподаткування.

З позицій мінімізації втрат майбутніх доходів бюджету більш привабливою є ініціатива Міністерством фінансів України щодо реформування податку на прибуток підприємств, втілена в Концепції та проєкті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування податком на прибуток підприємств». Зокрема, пропонується запровадити спеціальний податок на прибуток підприємств для платників у межах окремих регіонів, в яких є незначні надходження цього податку, як стимулу для розвитку бізнесу. Фактично це – модель податку на виведений капітал, однак яка поширюється лише на обмежену територію України. Основним аргументом на користь такої реформи податку на прибуток підприємств є незначна сума втрат надходжень податку на прибуток, яка, за оцінками, становитиме близько 1,0 млрд грн у перший рік запровадження [17]. Але наслідком прийняття цього законопроєкту стане одночасне існування двох моделей оподаткування прибутку підприємств і, відповідно, виникнуть складнощі з адмініструванням цього податку, а також в Україні фактично виникне внутрішній офшор. Останнє спричинить порушення принципів рівності та справедливості в оподаткуванні, а тому є дискримінаційним. Отже, прийняття цього законопроєкту вважаємо неприйнятним.

Висновки. Схвалення однієї із законодавчих ініціатив щодо впровадження податку на виведений капітал слугуватиме перетворенню України на юрисдикцію з досить низьким рівнем оподаткування прибутку підприємств. Однак у поєднанні з іншими несприятливими факторами для ведення бізнесу такий крок навряд чи може бути стимулом до активізації інвестування у виробництво, зменшення відтоку капіталу з економіки країни. Це гарантовано призведе до скорочення податкових надходжень до бюджету, принаймні в короткостроковому періоді, для покриття яких наразі чітко не визначено жодних компенсаторних механізмів. Тому така реформа податку на прибуток підприємств загрожуватиме фінансальній стабільності в країні та є непринятною.

Поставлених цілей реформи можна досягти за рахунок інших, менш радикальних кроків шляхом оптимізації діючого механізму оподаткування прибутку підприємств, зокрема з урахуванням кращих практик європейських країн щодо порядку формування податкових баз, адміністрування податку, боротьби з ухиленням від оподаткування прибутку та розмиванням податкової бази. У зв'язку з цим розробка дієвого комплексу

заходів щодо реформування чинної моделі податку на прибуток підприємств в Україні є перспективою подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щорічні звіти Державної казначейської служби України про виконання Зведеного бюджету за розділом 1 «Доходи» за період 2010–2019 рр. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
2. Луніна І. О., Білоусова О. С., Фролова Н. Б. Конкурентоспроможність податкової системи в контексті розширення фіскального простору України. *Економіка України*. 2020. № 10 (707). С. 34–53.
3. Мелих О. Ю. Фіскальна та економічна ефективність оподаткування прибутку підприємств: вітчизняні реалії та шляхи подолання проблем. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6794>
4. Заха Д., Бетлій О. Оподаткування розподіленого прибутку: міжнародний досвід. Аналітична записка [РВ/03/2017]. Берлін/Київ, травень 2017 р. 18 с. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2017/PB_03_2017_ukr.pdf
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податкової лібералізації: проект Закону України від 26.10.2015 № 3357. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56874
6. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку на виведений капітал: проект Закону України від 05.07.2018 № 8557. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64356
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку на виведений капітал та імплементації стандартів протидії розмиванню податкової бази та виведення прибутку за кордон: проект Закону України від 29.08.2019 № 1185. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66488
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження податку на виведений капітал на заміну податку на прибуток підприємств: проект Закону України від 16.06.2020 № 3665. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69156
9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження податку на виведений капітал на заміну податку на прибуток підприємств: проект Закону України від 30.06.2020 № 3665-1. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69305
10. Коряк О. «Шиканути» по-естонськи. Чи варто відмовлятися від податку на прибуток. *Економічна правда*. 12 жовтня 2016. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/10/12/607834/>
11. Синютка Н. Г., Червінська О. С., Гоменюк В. В. Електронна резидентність та пряме оподаткування: аспекти фінансової безпеки. *Бізнес Інформ*. 2019. № 12. С. 364–369.
12. Савченко А. М., Гудим І. А. Порівняльний аналіз податку на прибуток та податку на виведений капітал: сучасні реалії та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 66–69.
13. Податок на виведений капітал на заміну податку на прибуток. URL: <http://b2future.org.ua/#rec7917051>

14. Касперович В. Напрями посилення координації фіскальної політики із монетарною в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/tezy-kasperovych.pdf>

15. Заха Д., Отген Т., Бетлій О., Джуччі Р. Податок на прибуток підприємств чи податок на виведений капітал: аналіз та рекомендації. Серія аналітичних досліджень [PS/01/2017]. Берлін/Київ, березень 2017 р. 21 с. URL: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/04/PS_01_2017_ukr.pdf

16. Розрахунок ефекту податку на виведений капітал. 2018 р. URL: <https://www.uifuture.org/uploads/content/2/a0d7bb2688-rozrahnok-efektu-vid-pnvk20berezen2018.pdf>

17. Мінфін презентував Концепцію запровадження особливих умов оподаткування податком на прибуток підприємств. *Урядовий портал*. 26 червня 2020 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-prezentuvav-konceptsiyu-zaprovadzheniya-osoblivih-umov-opodatkovannya-podatkom-na-pributok-pidpriyemstv>

REFERENCES

1. Shchorichni zvity Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy pro vykonannya Zvedenoho biudzhetu za rozdilom 1 «Dokhody» za period 2010-2019 rr. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>

2. Lunina, I. O., Bilousova O.S., Frolova N.B. (2020). Konkurentospromozhnist podatkovoï systemy v konteksti rozshyrennia fiskalnoho prostoru Ukrainy [Competitiveness of the tax system in the context of expanding the fiscal space of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, (10 (707)), 34–53.

3. Melykh O. Y. (2018). Fiskalna ta ekonomichna efektyvnist opodatkovannya prybutku pidpriyemstv: vitchyzniani realii ta shliakhy podolannya problem. [Fiscal and economic efficiency of corporate profit taxation: domestic realities and ways to overcome the problem]. *Efektivna ekonomika*, vol. 12, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6794>

4. Zakha D., Betliy O. (2017). Opodatkovannya rozpodilenoho prybutku: mizhnarodnyy dosvid. Analitychna zapyska. [PB/03/2017]. Berlin/Kyyiv. 18 p. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2017/PB_03_2017_ukr.pdf

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (26.10.2015). Proekt Zakonu № 3357 «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo podatkovoï liberalizatsii». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56874

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (05.07.2018). Proekt Zakonu № 8557 «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo zaprovadzhennia podatku na vyvedenyi kapital». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64356

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (29.08.2019). Proekt Zakonu № 1185 «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo zaprovadzhennia podatku na vyvedenyi kapital ta implementatsii standartiv protydii rozmyvanniu podatkovoï bazy ta vyvedennia prybutku za kordon». URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/56/50/48b2f5275ae3b3e6113c5635d1add7a1_1520875099.pdf

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (16.06.2020). Proekt Zakonu № 3665 «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zaprovadzhennia podatku na vyvedenyi kapital na zaminu podatku na prybutok pidpriyemstv». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69156

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (30.06.2020). Proekt Zakonu № 3665-1 «Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zaprovadzhennia podatku na vyvedenyi kapital na zaminu podatku na prybutok pidpriemstv». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69305
10. Koriak O. (2016). «Shykanuty» po-estonsky. Chy varto vidmovliatysia vid podatku na prybutok. *Ekonomichna pravda*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/10/12/607834/>
11. Synyutka N. G., Chervinska O. S., Gomenyuk V. V. (2019). Elektronna rezydentnist ta priame opodatkovannia: aspekty finansovoi bezpeky [E-residency and direct taxation: aspects of financial security]. *Biznes Inform*, (12), 364–369.
12. Savchenko, A. M., and Hudym, I. A. (2018). Porivnialnyi analiz podatku na prybutok ta podatku na vyvedenyi kapital: suchasni realii ta perspektyvy [Comparative Analysis of Income Tax and Tax on the Shown out Capital: Modern Realities and Prospects]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (11), 66–69.
13. Podatok na vyvedenyi kapital na zaminu podatku na prybutok. URL: <http://b2future.org.ua/#rec7917051>
14. Kasperovych V. Napriamy posylennia koordynatsii fiskalnoi polityky iz monetarnoi v Ukraini. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/tezy-kasperovych.pdf>
15. Zakha D., Otten T., Betliy O., Dzhuchchi R. (2017). Podatok na prybutok pidpriemstv chy podatok na vyvedenyi kapital: analiz ta rekomendatsii. Seriiu analitychnykh doslidzhen [PS/01/2017]. Berlin/Kyyiv, berezen. URL: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/04/PS_01_2017_ukr.pdf
16. Rozrakhunok efektu podatku na vyvedenyi kapital. (2018). URL: <https://www.uifuture.org/uploads/content/2/a0d7bb2688-rozrahunok-efektu-vid-pnvk20berezen2018.pdf>
17. Minfin prezentuvav Kontseptsiuu zaprovadzhennia osoblyvykh umov opodatkovannia podatkom na prybutok pidpriemstv. (26.06.2020). *Uriadovyi portal*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-prezentuvav-koncepciyu-zaprovadzhennya-osoblivih-umov-opodatkovannya-podatkom-na-pributok-pidpriemstv>

Anna S. Melnichuk, Candidate of Sc. (Economics), Associate Professor, University of the State Fiscal Service of Ukraine

On the Issue of the Introduction the Exit Capital Tax in Ukraine

Creating in Ukraine an effective model of corporate income tax, capable of globalization and digitalization of the economy to ensure proper implementation of this tax fiscal function and address the outflow of capital from the country, low level of reinvestment of corporate profits in production, actualizes scientific by research for ways to reform, including in particular, its abolition and the introduction of the exit capital tax.

The purpose of the article is to analyze the legislative initiatives to introduce an exit capital tax in the domestic fiscal practice, to summarize the likely consequences and threats from such a transformation of corporate income tax. The following methods were used in the study: induction and deduction, logical generalization, critical analysis and synthesis, comparison.

The article outlines the shortcomings in the current mechanism of corporate income tax in Ukraine, which confirms the need to reform it. Bills on the introduction of a tax on withdrawn

capital into domestic fiscal practice were considered. It was argued that the introduction of an exit capital tax will serve to transform Ukraine into a jurisdiction with a fairly low level of corporate income taxation compared to EU countries. However, in combination with other unfavorable factors for business development, such a step is unlikely to act as an incentive to intensify investment in production, reduce the outflow of capital from the country's economy. However, this is guaranteed to lead to a reduction in tax revenues, at least in the short term, for which no compensatory mechanisms are currently clearly defined. Therefore, the introduction of an exit capital tax will threaten fiscal stability in the country and is unacceptable. The goals of the reform can be achieved through other, less radical steps, by optimizing the current model of corporate income taxation. At the same time, it is necessary to take into account the best practices of European countries in the administration of income tax, the fight against tax evasion and the erosion of the tax base.

Key words: *corporate income tax, exit capital tax, tax rate, profit taxation, loss of tax revenues.*

Стаття надійшла до редколегії 9 листопада 2020 року